

MONITOR POLSKI

DZIENNIK URZĘDOWY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 19 lipca 2012 r.

Poz. 504

**UCHWAŁA Nr 117
RADY MINISTRÓW**

z dnia 2 lipca 2012 r.

**w sprawie przyjęcia sprawozdania z realizacji programu wieloletniego
„Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za rok 2011**

Na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z 2008 r. Nr 225, poz. 1487 oraz z 2009 r. Nr 219, poz. 1706) Rada Ministrów uchwala, co następuje:

§ 1. Rada Ministrów przyjmuje sprawozdanie z realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za rok 2011, stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Prezes Rady Ministrów: *D. Tusk*

Załącznik do uchwały nr 117 Rady Ministrów
z dnia 2 lipca 2012 r. (poz. 504)

SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI PROGRAMU WIELOLETNIEGO
„POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” ZA ROK 2011

1. PROGRAM WIELOLETNI „POMOC PAŃSTWA W ZAKRESIE DOŻYWIANIA” – STAN PRAWNY

Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, zwany dalej „Programem”, został ustanowiony ustawą z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.), zwaną dalej „ustawą o ustanowieniu programu wieloletniego”. Początkowo Program miał obowiązywać w latach 2006–2009. Kontynuacja Programu została przewidziana do roku 2013, co umożliwiła nowelizacja przepisów ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego dokonana w art. 17 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o zmianie niektórych ustaw związanych z realizacją wydatków budżetowych (Dz. U. Nr 219, poz. 1706).

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 7 lutego 2006 r. w sprawie realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 25, poz. 186, z późn. zm.) określa sposób realizacji Programu, a także sposób planowania i dokonywania podziału środków budżetu państwa przyznanych na realizację Programu oraz zakres i formy monitorowania realizacji Programu.

Cele Programu

- wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienia posiłku osobom jego pozbawionym, ze szczególnym uwzględnieniem osób z terenów objętych wysokim poziomem bezrobocia i ze środowisk wiejskich;
- długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczanie zjawiska niedożywienia;
- upowszechnianie zdrowego stylu żywienia;
- poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach;
- rozwój w gminach bazy żywieniowej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb dzieci i młodzieży.

Odbiorcy Programu

- dzieci do 7 roku życia;
- uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej;
- osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 175, poz. 1362, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o pomocy społecznej”, np. w sytuacji ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, zdarzenia losowego, sytuacji kryzysowej, w szczególności osoby samotne, w podeszłym wieku, chore lub niepełnosprawne.

Działania przewidziane Programem

Program przewiduje otrzymanie przez osoby uprawnione pomocy w formach:

- **posiłku,**
- **świadczenia pieniężnego w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,**
- **świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych.**

Powyższa pomoc przyznawana jest w oparciu o przyjęte w ustawie kryteria dochodowe – do 150% kryterium dochodowego, określonego w art. 8 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy o pomocy społecznej. Kryterium dochodowe, określone w ustawie o pomocy społecznej, wynosi dla osoby samotnie gospodarującej – 477 zł, na osobę w rodzinie – 351 zł.

Rada gminy może podjąć uchwałę o podwyższeniu kryterium dochodowego.

Osoba samotnie gospodarująca może ubiegać się o pomoc w ramach Programu, jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty **715,50 zł**, zaś w przypadku osoby w rodzinie lub rodziny – dochód na osobę w rodzinie nie może przekraczać kwoty **526,50 zł**.

Ponadto w ramach Programu są realizowane działania dotyczące w szczególności:

- **tworzenia nowych lub doposażenia istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków,**
- **dowozu posiłków.**

Finansowanie Programu

Program jest finansowany z budżetu państwa oraz ze środków budżetów gmin. W ustawie budżetowej na rok 2011 z dnia 20 stycznia 2011 r. (Dz. U. Nr 29, poz. 150) wielkość środków przewidziana na realizację Programu wyniosła 550 000 000 zł. Program zakłada planowanie środków budżetu państwa zarówno w budżetach wojewodów, jak i w rezerwie celowej. Umożliwia to wcześniejsze przekazanie środków budżetu państwa do gmin.

Wyżej wymienione środki zostały zaplanowane w częściach budżetu państwa, których dysponentami są wojewodowie, w wysokości 350 mln zł i w rezerwie celowej budżetu państwa (część 83, poz. 27) w wysokości 200 mln zł.

Łączne nakłady na finansowanie Programu w całym okresie jego realizacji (do roku 2013) wyniosą nie mniej niż 6 000 000 tys. zł, w tym w latach 2010–2013 nie mniej niż 3 100 000 tys. zł.

Warunki udzielania dotacji celowej z budżetu państwa

Zgodnie z art. 14 ust. 1 i 2 ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego, na realizację Programu gmina może otrzymać dotację, jeżeli udział środków własnych gminy wynosi nie mniej niż 40% przewidywanych kosztów realizacji Programu. Na uzasadniony, pisemny wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta) wojewoda może wyrazić zgodę na zwiększenie dotacji, z tym że udział środków własnych gminy nie może wynosić mniej niż 20% przewidywanych kosztów realizacji Programu.

Dotację przyznaje wojewoda na wniosek wójta (burmistrza, prezydenta miasta). Wysokość dotacji jest ustalana na podstawie porozumienia między wojewodą a wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta), mając na uwadze w szczególności liczbę dzieci i młodzieży oraz innych osób wymagających pomocy w zakresie dożywiania, konieczność rozwoju bazy żywieniowej i dowozu posiłków, a także sytuację finansową gminy.

Część dotacji może zostać przeznaczona na utworzenie nowych lub doposażenie istniejących punktów przygotowywania lub wydawania posiłków oraz na dowóz posiłków. Część dotacji przyznanej województwu na ww. cele w latach 2008–2013 nie może być większa niż 20% w każdym roku realizacji Programu. Wysokość dotacji na ww. cele, dla każdej gminy odrębnie, w zależności od potrzeb, przyjętych rozwiązań, a także sytuacji finansowej gminy, określa wojewoda.

2. WYDATKOWANIE ŚRODKÓW FINANSOWYCH PRZEZNACZONYCH NA PROGRAM W ROKU 2011

Podział środków z rezerwy celowej budżetu państwa, które zostały zaplanowane na realizację Programu, został dokonany przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w styczniu 2011 r. Do wszystkich wojewodów została przekazana informacja o sposobie podziału, a także o wielkości środków dla każdego z województw.

Podział rezerwy celowej w kwocie 200 000 000 zł został dokonany w oparciu o następujące dane:

- 70% środków – w oparciu o szacunkową liczbę osób wymagających pomocy w zakresie dożywiania w województwie (dane wg województw za rok 2010),
- 20% środków – w oparciu o poziom dochodów na mieszkańca w województwie (dane Ministerstwa Finansów za 2009 r.),
- 10% środków – w oparciu o średnią stopę bezrobocia w województwie (dane MPiPS za 2009 r.).

Gminy realizujące Program

Program realizowany jest w gminach. Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego rada gminy może podjąć uchwałę o podwyższeniu kryterium dochodowego uprawniającego do nieodpłatnej pomocy w zakresie dożywiania.

W 2011 r., jak wynika z danych przekazanych przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich, z wnioskami o udzielenie dotacji ze środków rezerwy celowej budżetu państwa zaplanowanych na realizację Programu wystąpiło 2478 gmin, co stanowiło 99,9% wszystkich gmin. Jedna gmina z terenu województwa łódzkiego nie złożyła wniosku o przyznanie dotacji z budżetu państwa w ramach Programu, gdyż na podstawie podjętej uchwały przez radę gminy realizowała dożywianie ze środków własnych. 348 gmin w skali kraju podniosło kryterium dochodowe (powyżej 150%) uprawniające do bezpłatnej pomocy w formie dożywiania.

Tablica 1. Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, stan na 31 marca 2011 r.

Województwo		Liczba gmin w województwie			Liczba gmin, których udział środków własnych w ogólnej kwocie na dożywianie wynosi:				
		ogółem	w tym liczba gmin, które uczestniczą w Programie		20%	21–30%	31–39%	40%	pow. 40%
			ogółem	w tym liczba gmin, które podniosły kryterium dochodowe pow. 150%					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	dolnośląskie	169	169	26	10	14	9	82	54
2	kujawsko-pomorskie	144	144	33	0	0	0	129	15
3	lubelskie	213	213	19	93	45	9	40	26
4	lubuskie	83	83	7	37	18	5	16	7
5	łódzkie	177	176	30	8	35	11	91	31
6	małopolskie	182	182	11	3	28	20	89	42
7	mazowieckie	314	314	67	69	31	8	99	107
8	opolskie	71	71	9	5	2	2	49	13
9	podkarpackie	160	160	12	17	48	43	40	12
10	podlaskie	118	118	26	53	37	10	15	3
11	pomorskie	123	123	16	38	19	12	33	21
12	śląskie	167	167	21	3	20	6	39	99
13	świętokrzyskie	102	102	11	14	36	16	36	0
14	warmińsko-mazurskie	116	116	12	68	31	7	7	3
15	wielkopolskie	226	226	26	8	21	13	121	63
16	zachodniopomorskie	114	114	22	2	25	17	70	0
RAZEM:		2 479	2 478	348	428	410	188	956	496

Przekazywanie środków finansowych z rezerwy celowej budżetu państwa

W 2011 r. prowadzony był monitoring zapotrzebowania na środki finansowe z rezerwy celowej budżetu państwa, przeznaczone na powyższy Program. Z danych przekazanych przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich wynika, że potrzeby na rok 2011 kształtowały się na poziomie 560 205 tys. zł. W trakcie realizacji Programu zapotrzebowania na środki finansowe zgłaszane przez poszczególne województwa były weryfikowane w celu odpowiedniej alokacji środków w województwach.

Na realizację Programu środki z rezerwy celowej budżetu państwa zostały przekazane województwom w III transzach.

Wielkości uruchamianych poszczególnych transz przedstawiały się następująco:

- 1) **transza I w wysokości 50 000 000 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 20 kwietnia 2011 r. (znak pisma: DPS.III-B-073-11-BL/2124/11);

- 2) **transza II w wysokości 121 155 785 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 8 lipca 2011 r. (znak pisma: DPS.III-B-073-19-BL/3921/11);

Wysokość środków finansowych przyznana na realizację Programu poszczególnym województwom w skali kraju w ramach II transzy była zgodna z wysokością zapotrzebowania na środki finansowe zgłoszone przez województwa.

- 3) **transza III w wysokości 28 844 215 zł** – na wniosek Ministra Pracy i Polityki Społecznej do Ministra Finansów z dnia 26 września 2011 r. (znak pisma: DPS.III-B-073-33-BL/5754/11);

Powyższa wysokość środków finansowych na realizację Programu w ramach III transzy została określona po korekcie zapotrzebowania na środki finansowe dokonanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (zapotrzebowanie przez województwa na środki finansowe w skali całego kraju w ramach III transzy kształtowało się w tym zakresie na poziomie 44 463 172 zł). W związku z wielkością środków finansowych zapisanych w ustawie budżetowej na rok 2011 i wynoszących na rok 2011 w skali całego kraju 550 mln zł, wysokość środków III transzy została zmniejszona. Przyznana wielkość środków finansowych dla województw wynikała z zastosowania udziału środków zgłoszonych przez województwa w łącznej kwocie. Udziałem tym został dokonany podział środków finansowych w ramach III transzy będących w dyspozycji Ministra Pracy i Polityki Społecznej. W toku realizacji Programu w ramach III transzy dla województwa podkarpackiego została zwiększona dotacja celowa z rezerwy celowej budżetu państwa (pismo Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 września 2011 r., znak: DPS-III-B-073-33-1-BL/5948/11). Zwiększenie dotacji celowej na realizację Programu dla województwa podkarpackiego wynikało ze zmniejszenia kwoty dotacji celowej o 650 000 zł w związku z pismem Wojewody Małopolskiego z dnia 28 września 2011 r. (znak pisma: WF-1.3111.18.22.2011). Jednocześnie brak zapotrzebowania na środki finansowe w ramach III transzy w 2011 r. zgłosiły 2 województwa: lubelskie i małopolskie.

3. REALIZACJA PROGRAMU W ROKU 2011

W okresie styczeń–grudzień 2011 r. na realizację programu wydatkowana została kwota **842 651 tys. zł**, w tym na wsi **339 552 tys. zł**, tj. **41%** ogółu środków.

Z danych za rok 2011 wynika, że ze środków własnych gminy przeznaczyły ogółem kwotę **295 073 tys. zł**, w tym na:

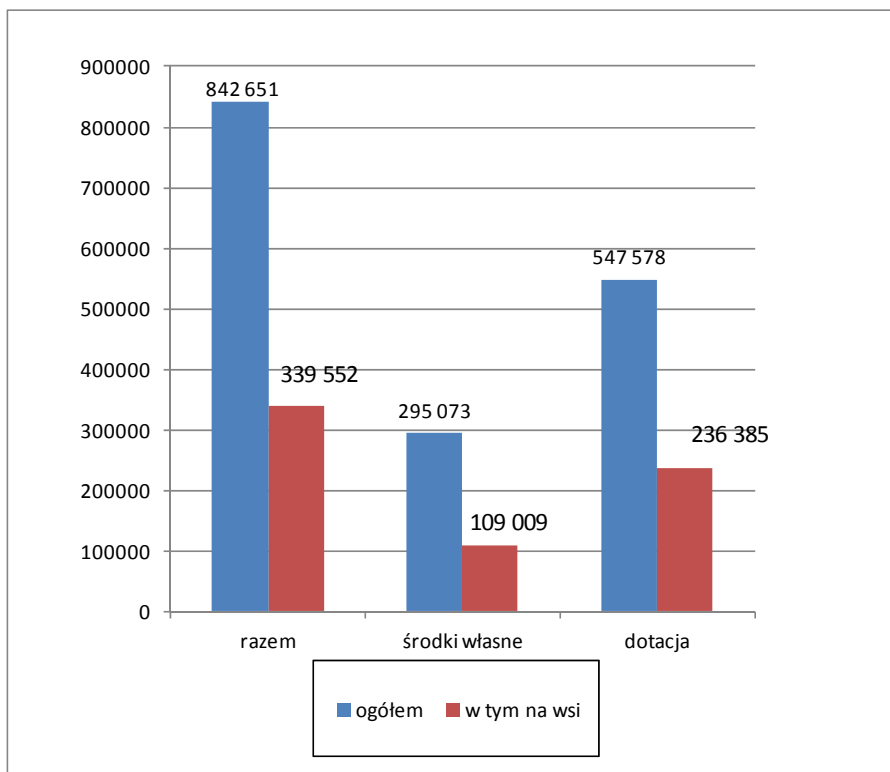
– dożywianie (posiłek, zasiłek celowy oraz pomoc rzeczowa)	267 107 zł ,
– pozostałe koszty (w tym: koszty dowozu, utworzenia punktów wraz z doposażeniem i inne)	27 967 zł .

Udział środków budżetu państwa w kosztach realizacji Programu wyniósł 65%, natomiast środków własnych gmin 35%.

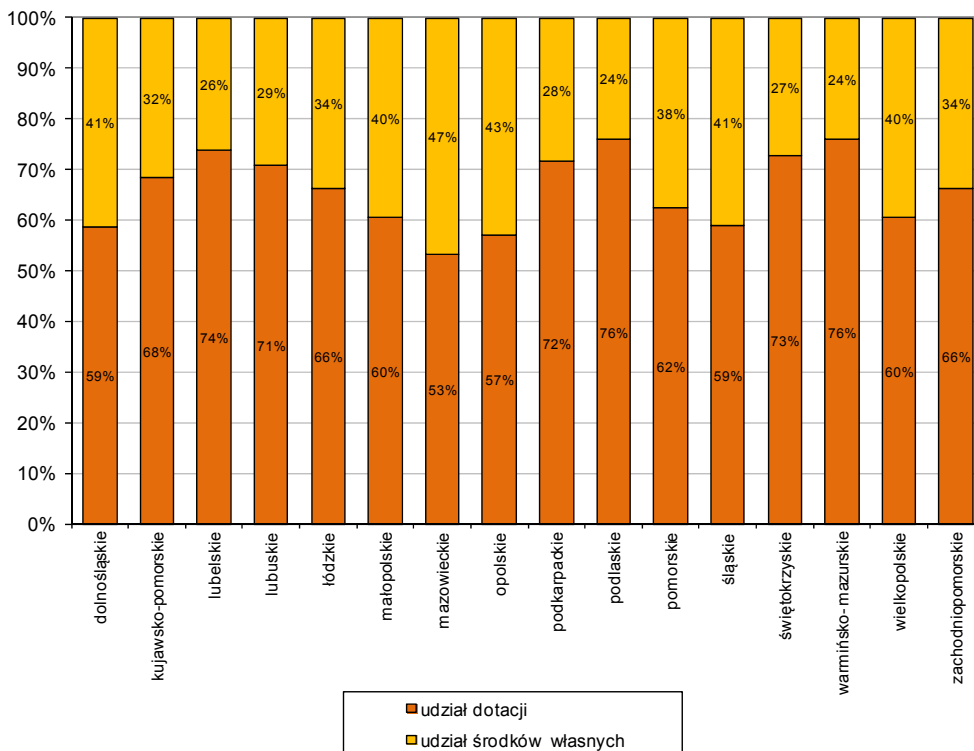
Ze środków budżetu państwa, których dysponentami są wojewodowie, wydatkowano kwotę **547 578 tys. zł**, z czego **236 385 tys. zł** na wsi, tj. 43% ogółu środków¹. Pozostałe niewydatkowane środki finansowe zgodnie z ustawą o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” zostały zwrócone do budżetu państwa. W związku z zaistniałą sytuacją Dyrektor Departamentu Pomocy i Integracji Społecznej wystąpił pismem znak: DPS-II-074/26/3496/2012 do dyrektorów wydziałów o wyjaśnienie przyczyn zwrotu środków. Wyjaśnień udzielili dyrektorzy wszystkich wydziałów, przedstawiając następujące przyczyny (najczęstsze): spadek liczby dzieci objętych Programem, przeszacowanie potrzeb oraz mniejsze niż planowano środki własne gmin, przekroczenie kryterium dochodowego, zwrot środków przeznaczonych na doposażenie punktów wydawania posiłków, absencja chorobowa dzieci i uczniów, zbyt późna weryfikacja potrzeb dokonana przez gminy, zwroty środków finansowych przez gminy w związku z niedotrzymaniem udziału procentowego, konieczność przerwania inwestycji, zgłoszenia zmian planu budżetowego do Ministra Finansów – środki zgłoszone do blokady.

¹ Różnica w poziomie wykonania programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” w 2011 r. w stosunku do prezentowanego w Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2011 r. (w kwocie 547 597 tys. zł) wynika z odrębnych sposobów zbierania danych. Wysokość środków w niniejszym sprawozdaniu podana jest w oparciu o dane wydziałów polityki społecznej.

Wykres 1. Koszt Programu w roku 2011 (w tys. zł)

Wykres 2. Udział środków własnych i dotacji w całkowitym koszcie Programu w poszczególnych województwach w roku 2011

Gminy przeznaczyły ze środków własnych kwotę 295 073 tys. zł, z czego 109 009 tys. zł na wsi. Największy 12% udział środków własnych gmin wykazano w województwie mazowieckim, zaś najmniejszy 2% w województwie podlaskim (w stosunku do ogólnych kosztów realizacji Programu).

4. OSOBY KORZYSTAJĄCE Z POMOCY W RAMACH PROGRAMU

Łącznie pomocą w ramach Programu objęto **1 933 998 osób**, z czego **971 160** osób z obszarów wiejskich, w tym:

- **301 232 dzieci do 7 roku życia** (w tym 50% tej liczby, tj. 149 591, stanowiły dzieci z obszarów wiejskich),
- **730 122 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej** (w tym 62% tej liczby, tj. 451 663, stanowili uczniowie z obszarów wiejskich),
- **886 948 osób i rodzin** znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (w tym 40% tej liczby, tj. 356 044, stanowiły osoby z obszarów wiejskich).

5. DZIAŁANIA PROGRAMOWE

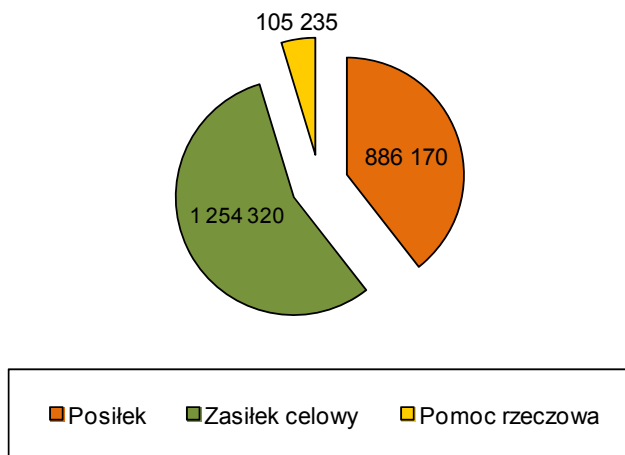
Ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego przewiduje trzy formy pomocy:

- **posilek,**
- **świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności,**
- **świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych.**

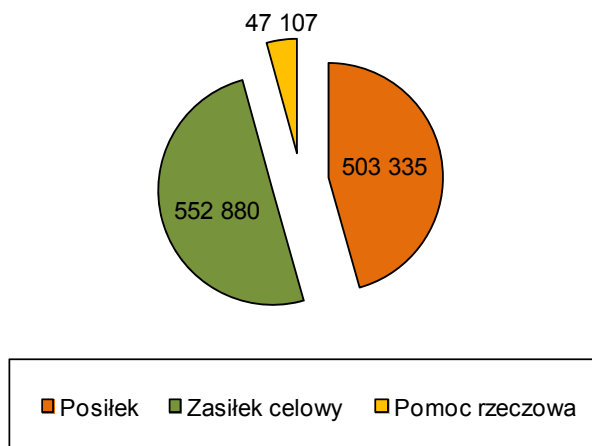
Poniższe wykresy przedstawiają liczbę osób, które korzystały z pomocy w ramach Programu, w podziale na formy pomocy, w tym ogółem i na obszarach wiejskich.

Wykres 3. Liczba osób, które skorzystały z pomocy w 2011 r., w podziale na formy tej pomocy

ogółem

na wsi

Posilek

Ogółem z tej formy pomocy skorzystało **886 170 osób**, z czego 57% stanowili mieszkańcy z obszarów wiejskich. Znaczącą grupę osób korzystających z tej formy pomocy stanowiły dzieci i uczniowie – około 749 tys., w tym na wsi około 470 tys. dzieci i uczniów. W ogólnej liczbie osób otrzymujących pomoc w formie posiłku zostały uwzględnione 94 tys. osób otrzymujących pomoc na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W ramach Programu udzielono różnego rodzaju posiłków następującej liczbie osób:

- pomocy w formie całodziennego wyżywienia
(np. w żłobkach, przedszkolach, stołówkach, w bursach szkolnych) 65 437 osobom,
- pomocy w formie pełnego obiadu 403 862 osobom,
- pomocy w formie jednego gorącego dania 337 523 osobom,
- pomocy w formie mleka, bułki/kanapki 67 107 osobom.

Jak wynika z powyższego, podstawową formą pomocy udzielanej w ramach posiłku jest pomoc udzielana w postaci pełnego obiadu i jednego dania gorącego. Te formy pomocy są również dominujące wśród dzieci i uczniów z obszarów wiejskich. Liczba osób objętych pomocą w formie całodziennego wyżywienia oraz pomocą w formie mleka, bułki/kanapki jest zbliżona.

W okresie czterech kwartałów 2011 r. ogółem wydano 111 817 775 posiłków, w tym dla dzieci do 7 roku życia – 15 485 721, uczniom do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej – 80 482 060 oraz dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej – 15 849 994 posiłki.

Dane dotyczące liczby osób korzystających z posiłków na obszarach wiejskich przedstawiają się następująco: ogółem z posiłków korzystało – 62 110 517 osób, w tym 8 900 936 – dzieci do 7 roku życia, 52 228 184 – uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej, 981 397 – osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej.

W 2011 r. na pomoc w formie posiłku przeznaczono ogółem kwotę **427 564 721 zł**, co stanowi 52% całego kosztu Programu. Z tej kwoty **154 940 651 zł** pochodziło ze środków własnych gmin, natomiast **272 624 070 zł** z dotacji budżetu państwa. Przy liczbie posiłków przekraczającej 111 mln (w tym 61 mln posiłków na wsi) średni koszt jednego posiłku wyniósł **3,82 zł**, natomiast na obszarach wiejskich **3,19 zł**.

Na obszarach wiejskich koszt wydanych posiłków wyniósł **198 028 404 zł**.

Koszt jednego posiłku dla osób korzystających z pomocy w ramach Programu przedstawia się następująco:

- dla dzieci do 7 roku życia wyniósł 3,81 zł, w tym na wsi 3,22 zł,
- dla uczniów do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej wyniósł 3,50 zł, w tym na wsi 3,14 zł,
- dla osób i rodzin znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej wyniósł 5,48 zł, w tym na wsi 5,23 zł.

Poza ostatnią grupą osób zdecydowana większość posiłków została wydana dzieciom i uczniom zamieszkującym na obszarach wiejskich.

Jako jedno świadczenie zostały wydane posiłki w formie:

- całodziennego wyżywienia 6 253 839 posiłków, w tym 36% na wsi,
- pełnego obiadu 52 364 245 posiłków, w tym 38% na wsi,
- jednego dania gorącego 45 480 881 posiłków, w tym 74% na wsi,
- mleka, bułki/kanapki 7 718 810 posiłków, w tym 80% na wsi.

W odniesieniu do dzieci i uczniów korzystających z tej formy pomocy wielkości przedstawiały się następująco:

dzieci do 7 roku życia:

- całodziennie wyżywienie 4 718 512 posiłków, w tym 28% na wsi,
- pełen obiad 4 907 404 posiłki, w tym 52% na wsi,
- jedno danie gorące 4 877 226 posiłków, w tym 85% na wsi,
- mleko, bułka/kanapka 982 579 posiłków, w tym 87% na wsi.

uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej:

- całodziennie wyżywienie 1 335 030 posiłków, w tym 63% na wsi,
- pełny obiad 38 639 889 posiłków, w tym 44% na wsi,
- jedno danie gorące 33 815 152 posiłki, w tym 86% na wsi,
- mleko, bułka/kanapka 6 691 989 posiłków, w tym 79% na wsi.

osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej

- całodziennie wyżywienie 200 297 posiłków, w tym 30% na wsi,
- pełny obiad 8 816 952 posiłki, w tym 4% na wsi,
- jedno danie gorące 6 788 503 posiłki, w tym 7% na wsi,
- mleko, bułka/kanapka 44 242 posiłki, w tym 20% na wsi.

Posiłki udzielane na podstawie art. 6a ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego

Przepis art. 6a ust. 4 ustawy o ustanowieniu programu wieloletniego umożliwił udzielenie pomocy w formie posiłku liczbie dzieci i uczniów, która nie przekracza 20% liczby dzieci i uczniów dożywianych ogółem w szkołach i przedszkolach na terenie gminy w danym miesiącu na podstawie wydawanych decyzji administracyjnych. Z danych za rok 2011 wynika, że liczba dzieci i uczniów wyniosła 58 041, w tym na wsi 33 554. W tym okresie wydano 4 964 591 posiłków, w tym 3 010 569 na wsi. Koszt posiłków ogółem wyniósł 17 660 896 zł, na wsi zaś 9 819 601 zł. Posiłki były finansowane ze środków własnych w wysokości 7 415 144 zł, jak i z dotacji w wysokości 10 245 752 zł.

Świadczenie pieniężne w postaci zasiłku celowego na zakup posiłku lub żywności

Ogółem tą formą pomocy objęto **1 254 320** osób w rodzinach, którym udzielono 2 353 363 świadczeń na łączną kwotę 342 410 968 zł.

Udział osób pochodzących z obszarów wiejskich, które skorzystały z pomocy w formie zasiłków celowych, wyniósł 44%, tj. **552 880** osobom przyznano 738 654 świadczenia na kwotę 117 118 260 zł.

Największą liczbę osób objętych pomocą w formie zasiłku celowego odnotowano w woj. kujawsko-pomorskim.

Pomoc w tej formie kierowana była głównie do osób i rodzin (787 524) znajdujących się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej. Natomiast najmniejszą liczbę osób objętych tą formą pomocy odnotowano w woj. opolskim.

Świadczenie rzeczowe w postaci produktów żywnościowych

Z pomocy w tej formie skorzystało **105 235** osób w rodzinach, w tym 45% osób stanowiły osoby z obszarów wiejskich. Łączny koszt świadczeń rzeczowych wyniósł 10 915 714 zł, w tym na wsi 4 925 952 zł, co stanowi 45% łącznych wydatków na świadczenia rzeczowe.

Największą liczbę osób korzystających ze świadczenia rzeczowego stanowiły osoby i rodziny znajdujące się w sytuacjach wymienionych w art. 7 ustawy o pomocy społecznej – 60 218 osób, w tym na wsi 27 309 osób. Pozostałą grupę osób stanowili uczniowie do czasu ukończenia szkoły ponadgimnazjalnej – 28 705 osób, w tym na wsi 13 555 osób oraz dzieci do 7 roku życia – 16 649 osób, w tym na wsi 6395 osób.

Największą kwotę świadczeń w zł przyznano w województwach: dolnośląskim – 1 579 771 zł, podlaskim – 1 164 014 zł i podkarpackim – 965 538 zł. Najniższą kwotę świadczeń przyznano w województwach: małopolskim – 68 564 zł, lubuskim – 129 044 zł i kujawsko-pomorskim – 386 813 zł.

Dowóz posiłków

Program przewiduje również możliwość dowozu posiłku lub świadczenia rzeczowego. Dowóz jest zapewniany osobom potrzebującym z tych gmin, które charakteryzują się mniejszym lub całkowitym brakiem dostępności do stołówek i punktów przygotowywania i wydawania posiłków. W 2011 r. z ogólnej liczby osób, którym udzielono pomocy w formie posiłku, do **61 721** osób zorganizowano dowóz posiłków. Większość, bo 84% osób korzystających z tej formy pomocy, stanowiły osoby z obszarów wiejskich.

Jednocześnie w omawianym okresie do 453 osób dowieziono produkty żywnościowe do przygotowania posiłków, w tym na wsi do 449 osób.

Środki wydatkowane na realizację dowozu wyniosły 9 311 485 zł, z tego 42%, tj. 3 909 014 zł, na wsi.

Baza żywniowa

Program realizowany jest w jednostkach organizacyjnych gminy, placówkach i instytucjach, które posiadają bazę żywniową lub odpowiednie warunki do wydawania produktów żywnościowych.

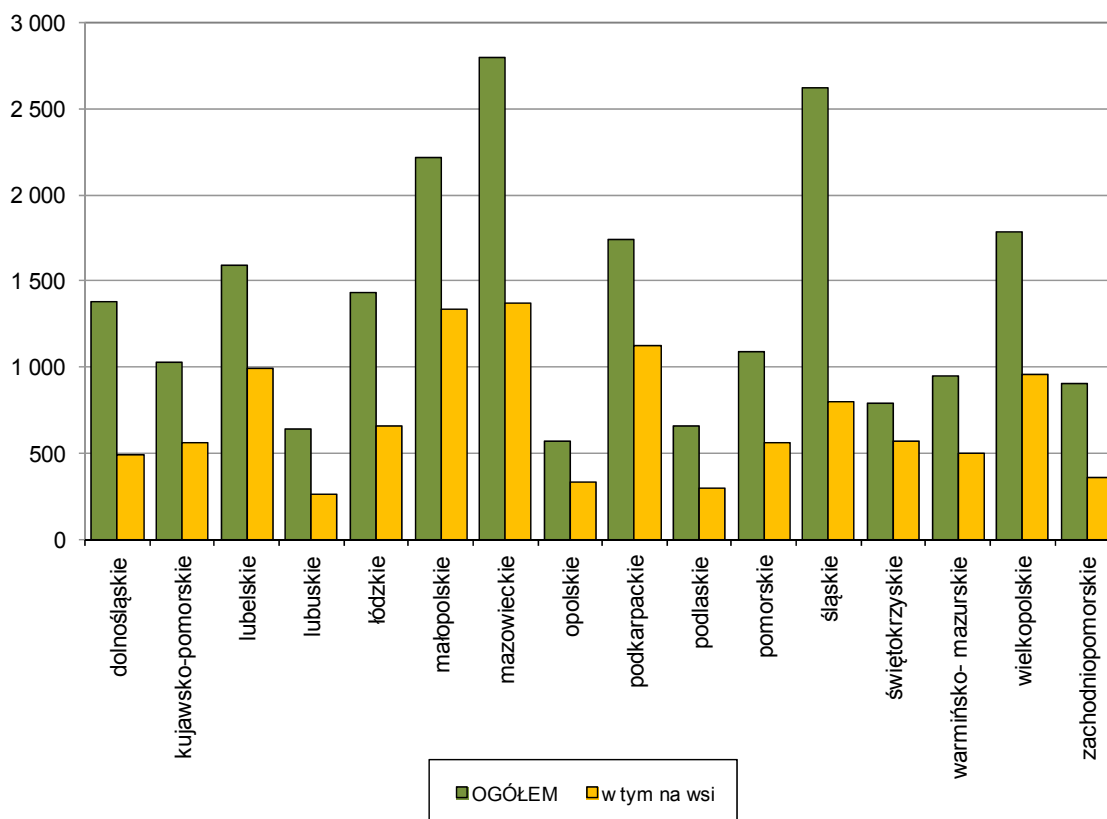
W 2011 r. Program realizowany był w **22 223** punktach żywniowych, w tym **11 175** na wsi, co stanowi 50% ogólnej liczby punktów żywniowych.

Pomoc udzielana była w:

- 14 109 stołówek, w tym na wsi w 5217 stołówkach,
- 8114 pomieszczeniach do przygotowywania i wydawania posiłków, w tym na wsi w 5958 pomieszczeniach do przygotowywania i wydawania posiłków.

W 2011 r. uruchomiono 73 stołówki, w tym 41 na wsi, oraz 71 pomieszczeń do przygotowywania lub wydawania posiłków, w tym 60 na wsi. Liczbę uruchomionych punktów żywniowych w poszczególnych województwach przedstawia poniższy wykres.

Wykres 4. Liczba punktów żywniowych w 2011 r.

Dożywianie prowadzone było w:

- 16 319 szkołach, z czego 58% stanowiły szkoły wiejskie;
- 6050 przedszkolach, z czego 34% stanowiły przedszkola z obszarów wiejskich;
- 233 żłobkach, w tym 5 na wsi.

6. SZACUNKI DOTYCZĄCE OSÓB NIEOBJĘTYCH POMOCĄ

Monitoring Programu prowadzony jest w oparciu o dane statystyczne przekazywane przez wydziały polityki społecznej urzędów wojewódzkich. Zbierane dane obejmują szacunki dotyczące liczby dzieci i osób wymagających dożywiania nieobjętych pomocą ze względu na: brak środków, brak warunków technicznych i sanitarnych do przygotowywania posiłku, niechęć do korzystania z tej formy pomocy oraz inne powody.

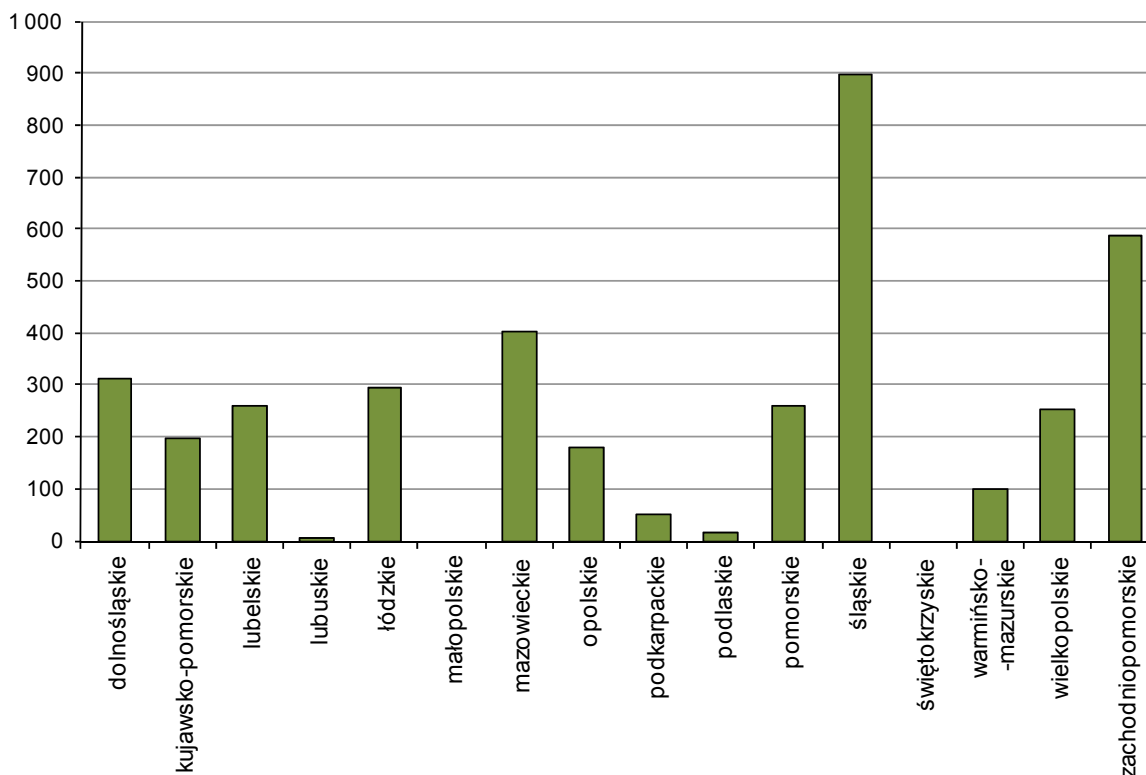
Poza systemem pomocy w zakresie dożywiania w czwartym kwartale 2011 r. pozostawało **3814** osób spełniających warunki określone w ustawie do otrzymania pomocy, w tym na wsi osoby. Liczba ta zmniejszyła się o 211 osób w stosunku do III kwartału 2011 r.

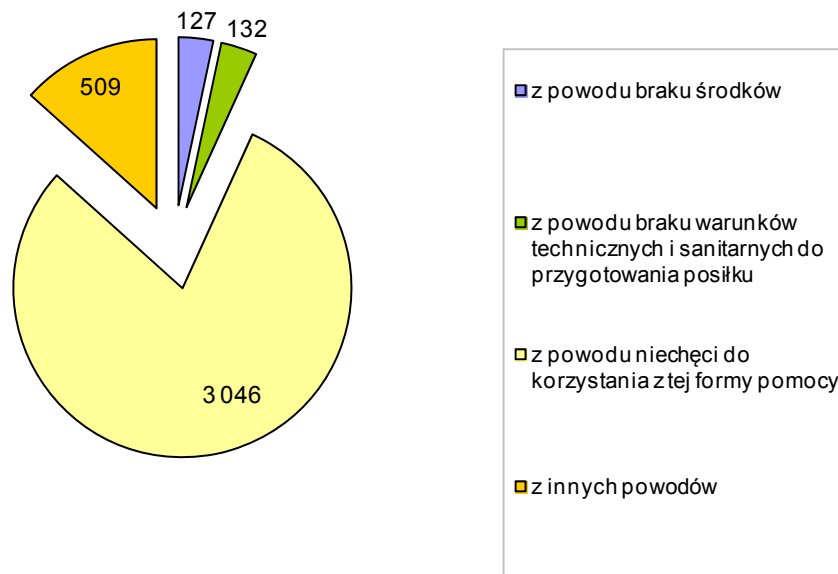
Wśród ogółu osób nieobjętych pomocą największą grupę stanowiły osoby nieobjęte ze względu na niechęć do korzystania z tej formy pomocy oraz z innych powodów – łącznie **3555** osób, tj. 93% osób nieobjętych pomocą. Na terenach większych grupa ta wynosiła 1368 osób, tj. 93% osób nieobjętych pomocą na wsi.

Ze względu na brak warunków technicznych i sanitarnych do przygotowywania posiłku ogółem nieobjęte pomocą były **132** osoby, tj. 3% ogólnej liczby osób nieobjętych pomocą.

Osobną przyczyną nieobjęcia pomocą osób w ramach Programu jest brak środków. Z tej przyczyny poza systemem pomocy pozostawało **127** osób. Z wyjaśnień nadesłanych przez Wydział Polityki Społecznej Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego (znak pisma: PSV.0442.16.2012 z dnia 18 kwietnia 2012 r. i DU.0607-209/12 z dnia 11 maja 2012 r.) wynika, że dane te dotyczyły jednej gminy z terenu województwa. Osoby te nie były ujęte w planach budżetowych gminy, ponieważ wystąpiły o świadczenia pod koniec roku. Osoby te zostały objęte wsparciem w postaci zasiłków okresowych, stałych, celowych

Wykres 5. Szacunkowa liczba dzieci i osób wymagających dożywiania, nieobjętych Programem w poszczególnych województwach w 2011 r.

Wykres 6. Szacunkowa liczba dzieci i osób wymagających dożywiania, nieobjętych Programem:

PODSUMOWANIE

Powyższe sprawozdanie przedstawia przebieg realizacji Programu w roku 2011. Podstawą dla opracowania sprawozdania były informacje przekazywane przez poszczególnych wojewodów z okresu czterech kwartałów w 2011 r.

Przyjęcie przez Radę Ministrów sprawozdania z realizacji programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” za rok 2011 jest wykonaniem upoważnienia ustawowego, zawartego w art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 29 grudnia 2005 r. o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” (Dz. U. Nr 267, poz. 2259, z późn. zm.).